

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2689

Vragen van de leden **Piri** en **Westerveld** (beiden GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Asiel en Migratie en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het bericht «Transgender teenager is sixth Russian LGBTQ asylum seeker to die in Dutch detention in three years»* (ingezonden 9 april 2025).

Antwoord van Minister **Keijzer** (Asiel en Migratie), mede namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 8 juli 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2206.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Transgender teenager is sixth Russian LGBTQ asylum seeker to die in Dutch detention in three years»?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met dit bericht over het tragische overlijden van een bewoonster van het COA. Onze gedachten gaan uit naar haar nabestaanden, medebewoners en de betrokken medewerkers op wie deze verdrietige gebeurtenis een diepe indruk heeft gemaakt.

Vraag 2

Bent u het eens met de stelling dat het onacceptabel is dat een minderjarige asielzoeker, die onder toezicht van de Nederlandse overheid staat, zo aan haar lot is overgelaten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Het past in dit stadium niet om een dergelijke conclusie te trekken. COA en Nidos hebben gezamenlijk een melding gedaan bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid en zullen het incident gezamenlijk evalueren. De uitkomsten hiervan moeten worden afgewacht voordat conclusies kunnen worden getrokken over de vraag hoe dit incident heeft kunnen gebeuren.

¹ Meduza, 1 april 2025, «Transgender teenager is sixth Russian LGBTQ asylum seeker to die in Dutch detention in three years», <https://meduza.io/en/news/2025/04/01/transgender-teenager-is-sixth-russian-lgbtq-asylum-seeker-to-die-in-dutch-detention-in-three-years>

Vraag 3

Wanneer bent u op de hoogte gesteld van de situatie van Alice S. en welke stappen heeft u toen ondernomen? Heeft u naar aanleiding van haar overlijden contact opgenomen met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en LGBT Asylum Support? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke stappen heeft u sindsdien ondernomen?

Antwoord 3

Het departement en mijn voorganger zijn kort na het incident op de hoogte gebracht door het COA. Het COA heeft, zoals reeds vermeld in het antwoord op vraag 2, direct de voorgeschreven vervolgstappen ondernomen. Met externe belangenorganisaties zoals LGBT Asylum Support hebben wij uit privacy oogpunt in principe geen contact over individuele casuïstiek. LGBT Asylum Support heeft naar aanleiding van het overlijden een brandbrief en een open brief verstuurd en zal op beide brieven een reactie ontvangen.

Vraag 4

Is het Openbaar Ministerie (OM) inmiddels op de hoogte gesteld van het overlijden van Alice S.? Zo ja, wat is het oordeel van het OM? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Bij een niet-natuurlijke dood wordt het Openbaar Ministerie altijd geïnformeerd. Het OM heeft in deze zaak geen aanwijzingen gezien voor strafbare feiten. Er volgt dus ook geen onderzoek.

Vraag 5

Wat is uw reactie op de twaalfde brandbrief van LGBT+ Asylum Support over deze zaak?

Antwoord 5

Mijn voorganger heeft op 25 april jl. gereageerd op de brief van LGBT Asylum Support inzake het tragische overlijden van een bewoonster van het COA. In die reactie is benadrukt dat dit incident zorgvuldig zal worden onderzocht en dat het COA en Nidos een gezamenlijke melding hebben gedaan bij de Inspecties Gezondheidszorg en Jeugd en Justitie. Dit gebeurt volgens de geldende procedures. Verder is benadrukt dat het van belang wordt geacht dat er wordt gewacht op de uitkomst van het onderzoek of evaluatie voordat er conclusies getrokken kunnen worden.

Vraag 6

Bent u voornemens een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de omstandigheden die hebben geleid tot het overlijden van Alice S., zodat duidelijk wordt wat de gemaakte fouten zijn en wat de lessen zijn die geleerd kunnen worden?

Antwoord 6

Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 2, wordt dit incident volgens de vaste protocollen zorgvuldig geëvalueerd. Het COA en Nidos hebben een melding gedaan bij de relevante Inspecties en zullen alle bijbehorende vervolgstappen ondernemen om grondig te evalueren hoe dit incident heeft kunnen gebeuren, en de eventuele lessen die hieruit getrokken kunnen worden voor de betrokken organisaties.

Vraag 7 en 8

Acht u het aanvaardbaar dat LHBTIQ+-asielzoekers hier in Nederland in onveilige situaties verkeren, terwijl voor hen hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit juist vaak de aanleiding is om hun land van herkomst te verlaten?² Zo nee, welke stappen onderneemt u hiertegen?

² COA, Lhbtqi+, <https://www.coa.nl/nl/lhbtqi-plus>

Bent u op de hoogte van de structurele onveilige situaties waarin LHBTIQ+-asielzoekers in Nederland verkeren en het toenemende aantal meldingen van deze situaties?³ Zo ja, welke acties heeft u sindsdien ondernomen?

Antwoord 7 en 8

Elke asielzoeker moet in een veilige omgeving opgevangen kunnen worden. Dat lhbtq+ asielzoekers, die vaak zijn gevlucht vanwege hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit, in de asielopvang in Nederland soms geweldsincidenten en/of homofobe bejegeningen ervaren, is onaanvaardbaar. Daarom wordt het doen van aangifte altijd gestimuleerd zodat de daders niet onbestraft blijven en bij dergelijk gedrag altijd normerend wordt opgetreden. In aanvulling op de bestaande maatregelen om lhbtq+ asielzoekers adequaat te begeleiden, door onder meer trainingen van COC Nederland aan COA-medewerkers om de deskundigheid in de begeleiding te versterken, beziet mijn departement samen met het COA en partners uit de strafrechtketen mogelijkheden om de veiligheid op locatie verder te versterken. Daarbij gaat het zowel om preventie van (gewelds)incidenten als om passende begeleiding en het melden of aangifte doen van incidenten.

Vraag 9

Welke maatregelen worden er op dit moment genomen om de LHBTIQ+-asielzoekers gepaste opvang te bieden en te beschermen, specifiek ook in de crisisnoodopvangplekken en specifiek voor minderjarigen? Bent u van mening dat deze maatregelen voldoende zijn? Zo ja, waarom?

Antwoord 9

Bij de plaatsing van asielzoekers houdt het COA rekening met kwetsbaarheid. Daarnaast kan de ontvangende locatie via een overdracht op de hoogte worden gebracht van bepaalde kwetsbaarheden van haar nieuwe bewoners. De ontvangende locatie kan dan rekening houden met eventuele behoeften van een bewoner t.a.v. de opvang en/of begeleiding. In de praktijk kan dit inhouden dat wanneer aangegeven wordt dat een lhbtq+ bewoner vanuit diens kwetsbare positie behoefte heeft aan plaatsing met andere lhbtq+ bewoners, de locatie deze bewoners samen plaatst in een unit. In de praktijk wordt dit dan vaak een lhbtq+ unit of roze unit genoemd. Deze units zijn afhankelijk van de in-, door- en uitstroom van bewoners, de behoeften van de bewoners die op dat moment op de locatie verblijven en de ruimte die de locatie op dat moment heeft. Wanneer de capaciteitsdruk laag is, is er meer ruimte voor locaties om aan individuele behoeften te voldoen. Op dit moment is die ruimte beperkt vanwege de hoge capaciteitsdruk bij het COA. In verband met deze capaciteitsdruk komt het ook voor dat lhbtq+ asielzoekers in de (crisis)noodopvang worden geplaatst. Daarnaast streeft het COA ernaar om op iedere locatie minstens één lhbtq+ contactpersoon onderdeel van het team te laten zijn. Dit is een medewerker met meer kennis en affiniteit over het onderwerp, die zowel de medewerkers op de locatie als bewoners extra kan ondersteunen. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) worden opgevangen in aparte opvangmodaliteiten van het COA of Nidos volgens het amv-opvangmodel. Voor amv gelden dezelfde uitgangspunten als het gaat om plaatsing. Ook voor medewerkers in de amv-opvang zijn de trainingen van COC Nederland beschikbaar en ook zij maken gebruik van de lhbtq+ contactpersonen van het COA. Bij hoge uitzondering en met toestemming van de jeugdbeschermer (Nidos) kan het zijn dat een amv geplaatst wordt binnen de reguliere (volwassen) opvang. Uitgangspunt hierbij is het welzijn en de begeleiding van de amv.

Vraag 10

Hoeveel meldingen van onveilige situaties, geweld of discriminatie tegen LHBTIQ+-asielzoekers, en specifiek minderjarigen zijn bij u bekend over de afgelopen vijf jaar en hoe vaak is hierbij iemand komen te overlijden?

³ NPO radio 1, 12 december 2024, «LHBTI-asielzoekers steeds vaker in onveilige situaties in noodopvangen», <https://www.nporadio1.nl/nieuws/binnenland/7727fd27-e1f7-45b6-b2eb-b681f3075600/lhbt-asielzoekers-steeds-vaker-in-onveilige-situaties-in-noodopvangen>

Antwoord 10

Vanwege de AVG worden bij het registreren van (gewelds)incidenten of discriminatie geen bijzondere persoonsgegevens van dader of slachtoffer geregistreerd. Om deze reden zijn er geen cijfers beschikbaar over het aantal meldingen waarbij lhbtq+ asielzoekers betrokken waren. Hetzelfde geldt bij het overlijden van een bewoner van het COA.

Vraag 11

Hoe worden meldingen die bij LGBT Asylum Support binnenkomen onderzocht, opgevolgd en leiden deze meldingen tot maatregelen om de situatie van deze asielzoekers te verbeteren?

Antwoord 11

De meldingen van LGBT Asylum Support worden gemeld aan de locatie waar de desbetreffende bewoner woont. De locatie volgt de melding waar nodig op en geeft hierover terugkoppeling richting de bewoner. De meldingen worden ook met het centraal bureau van het COA gedeeld, hier wordt een overzicht van de meldingen bewaard.

Twee keer per jaar heeft het COA een bilateraal overleg met LGBT Asylum Support waar de trends en signalen uit de meldingen besproken worden. In dit gesprek wordt geen casuïstiek op persoonsniveau besproken vanwege de AVG.

Daarnaast wordt ieder half jaar een bijeenkomst met de externe klankbordgroep lhbtq+ van het COA georganiseerd. Hierbij sluiten verschillende expert- en belangenorganisaties aan, waaronder LGBT Asylum Support. Tijdens deze klankbordgroep denken deze organisaties met het COA mee over het lhbtq+ thema, door als klankbord te fungeren en expertise uit te wisselen.

Vraag 12

Hoe kijkt u aan tegen het invoeren van LHBTIQ+-units in asielzoekerscentra, waarin LHBTIQ+-asielzoekers groepsgewijs opgevangen worden? Hoe kijkt u aan tegen dergelijke units specifiek voor minderjarige asielzoekers?

Antwoord 12

Een gestandaardiseerd plaatsingsbeleid voor lhbtq+ bewoners zou in mijn ogen geen recht doen aan de autonomie van bewoners. Het zou tevens een verkeerde boodschap zijn, waarbij de slachtoffers apart worden gezet, terwijl er tegen de daders opgetreden moet worden. Daarnaast zou een gestandaardiseerd plaatsingsbeleid stigmatisering in de hand kunnen werken en bovendien incidenten niet volledig kunnen voorkomen. Uit ervaring van het COA blijkt dat lhbtq+ bewoners geen homogene groep vormen binnen de opvang en begeleiding van het COA. Er zijn bewoners die zich identificeren als lhbtq+ en aangeven geen behoefte te hebben aan plaatsing in de zogenoemde lhbtq+ units, bijvoorbeeld omdat ze hierover niet open wensen te zijn naar andere bewoners. De insteek is om maatwerk te leveren om de veiligheid van asielzoekers te waarborgen, met specifieke aandacht voor kwetsbaarheden en bijbehorende behoeftes van bewoners. Vanuit die specifieke behoeftes van bewoners zijn er op diverse locaties lhbtq+ units ontstaan. De persoonlijke behoefte maar ook de beschikbare capaciteit bepalen de daadwerkelijke plaatsing van iemand op een bepaalde kamer.